

Panevėžio r.
Dembavos lopšelio-darželio
„Smalsutis“

Ikimokyklinio ugdymo programa „**VAIKYSTĖ GAMTOS APSUPTYJE**“

2016 m.

PATVIRTINTA
Panevėžio r. Dembavos
lopšelio-darželio „Smalsutis“
direktoriaus 2016 m. rugpjūčio 12 d.
įsakymu Nr. V-66

PANEVĖŽIO R. DEMBAVOS LOPŠELIO-DARŽELIO „SMALSUTIS“ IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

„VAIKYSTĖ GAMTOS APSUPTYJE“

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

Duomenys apie ugdymo įstaigą

Panevėžio r. Dembavos lopšelis-darželis „Smalsutis“, biudžetinė įstaiga.
Grupė – ikimokyklinio ugdymo mokykla
Priklausomybė – savivaldybės mokykla.
Savininkė – Panevėžio rajono savivaldybė.
Adresas – LT-38175 Panevėžio r. sav., Dembavos k., Veteranų g. 19.
Elektroninis paštas: dembavald@gmail.com
Interneto svetainės adresas: www.dembavald.lt

Duomenys apie ugdytinius

Lopšelyje-darželyje veikia keturios ikimokyklinio ugdymo ir viena priešmokyklinio ugdymo grupės. Ikimokyklinės grupės lanko mišraus amžiaus vaikai. Į grupes integruojami specialiujų ugdymosi poreikių turintys vaikai.

Lopšelis-darželis „Smalsutis“ vykdo švietimo ikimokyklinio ugdymo programą ir priešmokyklinio ugdymo programą. Ikimokyklinio ugdymo programa atliepia Jungtinių Tautų vaiko teisių konvenciją (1995), Valstybinės švietimo strategijos 2013-2022 metų nuostatas ir šių nuostatų įgyvendinimo programą, Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintą Vaiko gerovės valstybės politikos koncepciją (2003), Rengimo šeimai ir lytiškumo programą (2007), Gyvenimo įgūdžių ugdymo programą (2004), Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašo projektą (2014), Ikimokyklinio ugdymo programa skirta vaikams nuo 1 iki 6 metų.

Visa ugdymo programa orientuota į vaiką ir jo poreikių tenkinimą: t.y., noras pažinti supantį pasaulį, suprasti gyvąją ir negyvąją gamtą, susipažinti su socialiniais reiškiniais, galimybė mylėti, būti mylimam, išklaustyti ir suprastam, patenkinti norą ugdytis, judėti ir žaisti, gyventi ir augti saugioje socialinėje aplinkoje, tiesiogiai stebėti žmones, įvairius gyvūnus, paukščius, augalus, bei noras gebėti natūraliai bendrauti. Ugdymo programos turinys sudarytas taip, kad jį būtų galima lanksčiai taikyti atsižvelgiant į kiekvieno vaiko individualius poreikius.

Pedagogų ir kitų specialistų pasirengimas

Lopšelyje-darželyje dirba kompetentingi pedagogai, gebantys ugdyti šiuolaikinio vaiko kompetencijas, suteikti jam pagalbą, atsižvelgiant į individualius ar specialiuosius ugdymosi poreikius, galimybes, išvelgti daromą pažangą, įvertinti pasiekimus, priimti vaiką tokį, koks jis yra. Įgyvendinant Jungtinių Tautų vaiko teisių konvenciją (ratifikuota 1995m. liepos 3d. Lietuvos

Respublikos įstatymu Nr. I-983) pedagogai vieningai laikosi nuostatos, kad svarbiausia - užtikrinti aktyvų vaiko dalyvavimą įstaigos gyvenime ir suteikti galimybę dalyvauti, priimant sprendimus, liečiančius jo gyvenimą lopšelyje-darželyje. Vaikai turi galimybę reikšti savo nuomonę, teikti siūlymus ir rinktis veiklą pagal savo interesus bei poreikius. Lopšelio-darželio pedagogai dalinasi inovatyvia vaikų ugdymo patirtimi, skatina pedagogus naujų metodų paieškai, padeda keisti pedagogų nuostatas, požiūrį į vaiką, nuolat tobulinasi dalyvaujant mokymuose, seminaruose. Patys kuria programas kurias integruoja į ugdymo procesą.

Neapsiribojame vaikų ugdymu tik įstaigos aplinkoje. Palaikome glaudžius ryšius su Panevėžio m. Gamtos mokykla, Panevėžio rajono ikimokyklinėmis įstaigomis, Panevėžio m. Kraštotyros muziejumi, Panevėžio r. švietimo centru, Panevėžio r. savivaldybės viešoji biblioteka, Panevėžio r. Dembavos progimnazija, biblioteka ir tėvų darbovietėmis (Motorizuotas pėstininkų batalionas, med. punktas, UAB „Midenė“, AB „Medelynas“, paštas ir kitomis įstaigomis esančiomis Dembavos gyvenvietėje).

Lopšelio-darželio pedagoginio proceso savitumas

Demokratiniai pedagogų ir vaikų santykiai. Pedagogų ir vaikų santykiai grindžiami pasitikėjimu ir pagarba. Stengiamasi išvelgti, kas vaikui svarbu, įsiklausyti į jo žodžius, paskatinti išsakyti savo nuomonę, išgirsti jį. Vaikai turi galimybę daryti įtaką darželio kasdieniui veiklai, t.y. jie gali spręsti su jų gyvenimu įstaigoje susijusius klausimus, teikti siūlymus, pageidavimus, į kuriuos atsižvelgiama. Prioritetas teikiamas pačių vaikų iniciatyvai. Vaikai ir suaugę kartu kuria bendro gyvenimo įstaigoje ir grupėje susitarimus, taisykles, kurios padeda ugdyti atsakomybę ir tarpusavio supratimą.

Ugdymo individualizavimas. Siekiame pažinti kiekvieną vaiką, individualų jo raidos tempą. Suvokę svarbiausius jo poreikius ir galimybes, numatome individualius ugdymo(si) būdus ir metodus. Skatiname vaiko savarankiškumą tose srityse, kur gebėjimai geriau susiformavę ir teikiame didesnę pagalbą mažiau išlavėjusių gebėjimų ugdymui. Specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems vaikams teikiama korekcinė pagalba. Individualias vaikų ugdymosi problemas padeda spręsti Vaiko gerovės komisija. Dienos ritmas ir veikla lanksčiai derinami su vaiko poreikiais, interesais ir galimybėmis.

Vaikų kultūros pripažinimas. Laikomasi požiūrio, kad vaikiškumas yra vertybė, vaikams netaikomi suaugusiems būdingi elgesio standartai, kuriamos sąlygos vaikų saviraiškai ir vaikiškam elgesiui plėtotis.

Ugdymo aplinka. Kuriama taip, kad tenkintų kiekvieno vaiko poreikius, ugdytų jo gebėjimus, skatintų kaupti naują patirtį, išbandyti įvairias veiklos formas ir pažinimo būdus. Siekiama, kad aplinka skatintų vaiką aktyviai veikti, tyrinėti, pažinti, pasitikėti savo gebėjimais. Vaikas pats yra aktyvus aplinkos kūrėjas.

Glaudus bendradarbiavimas su šeima. Nuolat siekiame, kad vaiko tėvai (globėjai) dalyvautų ugdymo procese ir taptų aktyviais bendruomenės nariais. Bendradarbiavimą grindžiame pozityviomis nuostatomis: tarpusavio pasitikėjimu ir konfidencialumu, pagarba šeimos vaidmeniui, ugdant vaiką, įsiklausymu į vienas kito poreikius ir interesus. Nuolat tariamės dėl individualių vaiko ugdymosi poreikių ir išgalių, kylančių problemų sprendimo būdų, veiksmingų ugdymo metodų taikymo.

Lankstus specialistų integravimasis į ugdymo procesą. Įstaigoje dirbantis - logopedas, meninio ugdymo pedagogas - siekia darbą organizuoti taip, kad nepažeistų pedagoginio proceso vientisumo. Vyksta glaudus bendradarbiavimas su grupių pedagogais ir vaikų tėvais.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Ikimokyklinio ugdymo turinys sudarytas remiantis šiais principais:

Integralumo – ugdymo turinys sudarytas parenkant ir siejant tarpusavy visas ugdymo sritis, atsižvelgiant į to amžiaus tarpsnio vaiko visuminį pasaulio suvokimą.

Humaniškumo – vaikui padedama atrasti save, savo norus, polinkius, gebėjimus, išlikti savitam, unikaliam. Ugdymas grindžiamas vaikui asmeniškai reikšmingais, prasmingais faktais, paisoma jo domėjimosi sričių, interesų.

Tęstinumo – ikimokyklinio ugdymo turinys suderintas su ankstyvojo amžiaus ir priešmokyklinio ugdymo turiniu, siekiant, kad vaikas darniai pereitų nuo ugdymo(si) ikimokyklinėje grupėje prie ugdymosi priešmokyklinėje grupėje, o vėliau mokykloje. Programoje atsižvelgta į vaiko įgytą patirties ir gebėjimų lygmenį bei jo ugdymo(si) perspektyvą.

Individualumo – ugdymo turinys sudarytas taip, kad jį būtų galima lanksčiai taikyti, atsižvelgiant į kiekvieno vaiko individualius poreikius, interesus bei galimybes.

Atsinaujinimo – ugdymo turinys nuolat peržiūrimas ir atnaujinamas, atsižvelgiant į vaikų savitumą, poreikius, gebėjimus, į besikeičiančios visuomenės iškeltas vertybes, nuolat kintančioje aplinkoje.

III. TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Ikimokyklinio ugdymo programos tikslas

Atsižvelgiant į kiekvieno vaiko galias, patirtį, ugdymosi poreikius, išnaudojant esamą gamtinę aplinką, kurti sąlygas, padedančias vaikui tenkinti pagrindinius, kultūros, socialinius ir pažintinius poreikius.

Ikimokyklinio ugdymo programos uždaviniai

- Pritaikant ir įgyvendinant ugdymo(si) turinį, padėti atsiskleisti individualiems vaikų poreikiams ir gebėjimams.
- Skatinti vaiko savarankiškumą, iniciatyvą, kūrybiškumą, atskleisti ir ugdyti įvairius gebėjimus, puoselėti individualybę.
- Kurti saugią, funkcionalią, veikti skatinančią bei vaiko poreikius ir gebėjimus atitinkančią ugdymo(si) aplinką.
- Ugdyti dorinį santykį su bendruomene ir pačiu savimi, kuriant sąlygas sąlyčiui su savo kaimo kultūros vertybėmis.
- Tenkinti vaikų svarbiausius poreikius, saugant ir stiprinant fizinę ir psichinę vaiko sveikatą, palaikant ir žadinant vaiko judėjimo poreikį, bei skatinant fizinį aktyvumą.
- Skatinti gamtoje patirtus įspūdžius išreikšti meninėmis priemonėmis ir kitais būdais, žadinant jautrumą aplinkos estetikai ir meno reiškiniams.

IV. UGDYMO TURINYS, METODAI, PRIEMONĖS

Ugdymo turinys įgyvendinamas per visą vaiko buvimo įstaigoje laiką: jam valgant, ruošiantis ilsėtis, einant į lauką, bendraujant, dalyvaujant pedagogų organizuotoje ir pačių vaikų spontaniškoje veikloje. Programos struktūra - „Vaikas - aktyvus ugdymo proceso dalyvis“. Ugdymo turinys - 18 sričių, apimančių vaikų veiksenas, suskirstytas pagal vaikų amžių.

IV. UGDYMO TURINYS

	Sritis	Nuostata	Gebėjimai	Vaikų veiksenos				
				1-2	2-3	3-4	4-5	
TYRINĖJANTIS SAVE IR SUPANTĮ PASAULĮ	Tyrinėjimas	Smalsus, domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando, samprotauja	Tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvairiais tyrinėjimo būdais (stebėjimu, bandymu, klausinėjimu), mąsto ir samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.	Tyrinėja viską, kas yra aplinkui. Padeda tvarkyti grupę ar dirbti kitus darbus. Bando išardyti žaislus. Varto knygas, kalba apie tai, ką mato paveikslėliuose. Stebi, aptarinėja augalus, aplinką. Stebi vabalus, pasako, imituoja jų pavadinimus. Kartoja judesiais.	Tyrinėja viską, kas yra aplinkui. Padeda tvarkyti grupę ar dirbti kitus darbus. Bando išardyti žaislus. Varto knygas, kalba apie tai, ką mato paveikslėliuose. Stebi, aptarinėja augalus, aplinką. Stebi vabalus, pasako, imituoja jų pavadinimus. Kartoja judesiais.	Padalina ką nors kitiems po lygiai, pasidalina per pusę, grupuoja daiktus tam tikra tvarka. Pasako ar parodo, kur šilta, o kur šalta. Pavadina medžiagas, iš ko daiktas pagamintas (medžio, stiklo, popieriaus). Pavadina ar parodo koks daiktas (kietas, minkštas, švelnus, lengvas, sunkus). Pasako ir parodo raudoną, geltoną, mėlyną, žalią spalvas. Pasako ar parodo smėlio savybes.	Apibūdina daiktus, medžiagas jų paskirtį. Pasako jų ryšį. Pasako saugaus elgesio susitarimus. Pasako, lygina, išskiria augalų, daiktų, medžiagų bruožus, savybes. Žaidžia su įvairiais buities daiktais, išradingai juos panaudoja. Pasakoja kam jie reikalingi ir kaip naudojami. Išvardina sezoninius reiškinius gamtoje. Apibūdina daiktą visais pojūčiais. Atlikdami bandymus pasako kas vyksta, kodėl.	Samprotauja apie daiktų panaudojimą, jų veikimą, bando paaiškinti, kokios jų savybės padaro juos tinkamus. Dalyvauja, bandymuose, patys bando. Paaiškina kokie yra žmogaus pojūčiai. Stebi ir komentuoja reiškinius vykstančius gamtoje ir aplinkoje: žaibai, audros, potvyniai. Apibūdina prietaisų veikimą. Stebėdamas aplinką, pasako akivaizdžius daiktų, gyvūnų, augalų grupių panašumus ir skirtumus, juos aptaria. Stebi, tyrinėja augalų gyvenimo etapus nuo sėklos iki derliaus nuėmimo. Įvairiais būdais tyrinėja aplinką, medžiagas, augalus.

TYRINĖJANTIS SAVE IR SUPANTĮ PASAULĮ	Tyrinėjimas						<p>Aptaria stebėjimų bandymų rezultatus, mokosi juos pavaizduoti. Pristato savo bandymų rezultatus. Ieško informacijos projektuose. Su suaugusiais ar kitais vaikais aptaria stebėjimų ir bandymų rezultatus. Išskiria akivaizdžius žydinčių augalų bruožus, stebi kaip auga augalai, pasako 3-5 žydinčių augalų pavadinimus, pasako kaip jais reikia rūpintis.</p>
	Aplinkos pažinimas	<p>Nori pažinti bei suprasti save ir aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.</p>	<p>Įvardija ir bando paaiškinti socialinius bei gamtos reiškinius, apibūdinti save, savo gyvenamąją vietą, šeimą, kaimynus, gyvosios ir negyvosios gamtos objektus, domisi technika ir noriai mokosi ja</p>	<p>Apžiūrinėja aplinką. Atkreipia dėmesį į save veidrodyje. Tyrinėja žaislus, ar kitus daiktus. Pastebi, apžiūrinėja gamtinę medžiagą. Apžiūrinėja medžius, krūmus, žoles. Pastebi, parodo paveikslėlius su gyvūnais, kai kuriuos pavadina, mėgdžioja jų balsus, judesius. Pažįsta ir pavadina kai kuriuos</p>	<p>Naudojasi daiktais skirtais asmens higienai. Pažįsta ir pavadina kai kuriuos gyvūnus, jų atvaizdus (kailis, ragai, plunksnos). Pasako ir parodo tai, ką mato aplinkoje. Atpažįsta ir pavadina augalus ir gamtos reiškinius (medis, gėlė, saulė, debesys, lietus). Atpažįsta, pavadina ir parodo žmogaus kūno dalis. Vardija šeimos narius pasako savo vardą,</p>	<p>Klausinėja apie nematytus daiktus, jų paskirtį ir pan. Orientuojasi darželyje. Vardija šeimos narius, pasako savo vardą ir pavardę, parodo ir pasako, kiek turi metų. Pasako gyvenamosios vietos objektus. Pasako, kai šalta ar šilta. Pavadina daržoves, augalus, pasako jų paskirtį. Juos prižiūri. Pavadina kai kuriuos dažniau sutinkamus ar knygoje matytus gyvūnus. Pasako jų</p>	<p>Tyrinėdami gamtoje elgiasi atsargiai. Atskiria gyvūnų jauniklius, jų panašumus į tėvus, elgsena, pasako jų pavadinimus. Skirsto gyvūnus (naminiai, laukiniai) Skirsto augalus pagal aiškiai matomus išorinius požymius, pasako jų pavadinimus. Pasako gyvūnų gyvenimo skirtumus. Išvykose atlieka užduotis, dalyvauja aptariant, ką patyrė. Ieško informacijos apie</p>

<p>TYRINĖJANTIS</p> <p>SAVE IR</p> <p>SUPANTI</p> <p>PASAULI</p>	<p>Aplinkos pažinimas</p>		<p>naudotis.</p>	<p>gyvūnus, jų atvaizdus Atpažįsta ir pavadina augalus ir gamtos reiškinius (medis, gėlė, saulė, debesys, lietus). Parodo žmogaus ir gyvūnų kūno dalis. Parodo artimiausią savo aplinką.</p>	<p>parodo ar pasako kiek turi metų. Pavadina vaisius, daržoves, pasako jų skonį. Įvardina gamtinius objektus.</p>	<p>išskirtinius bruožus (kailis, uodega, nagai, spalva ir pan.). Pasako kur gyvena, ką valgo. Pasako savo tėvynę, tautybę. Įvardina kelis kaimo žinomus objektus. Pasako metų laikų požymius ir pavadinimus. Pavadina gamtos reiškinius (rūkas, pūga ir t.t.). Parodo žemėlapyje Lietuvą, savo miestą. Pasako Lietuvos simbolius. Pasako transporto ženklus. Papasakoja apie Lietuvos tradicines šventes.</p>	<p>augalus ir gyvūnus. Apibūdina paukščių gyvenamą vietą. Apibūdina daržoves vaisius uogas, pasako jų pavadinimus. Dalyvauja pokalbiuose apie orą, metų laikų kaitos požymių, gamtos reiškinius, dangaus kūnus. Įvardina metų laikų požymius. Pasakoja kur dirba tėveliai, apie šeimos šventes. Nusako daikto pagaminimo seką (pvz., iš avių gaunama vilna, suvejami siūlai, numezgamos pirštinės). Rūšiuoja atliekas, žino konteinerių spalvas, skiria kokios atliekos į kurį metamos. Parodo žemėlapyje Lietuvą, Vilnių, savo miestą ar rajono centrą, pažįsta Lietuvos vėliavą, herbą. Išvardija savo gyvenvietės pagrindinius objektus: mokykla, parduotuvė, paštas, karinis objektas, pušynėlis, upė Nevėžis, pasako kelis gatvių pavadinimus. Palygina ir įvardina</p>
--	----------------------------------	--	------------------	--	---	---	--

TYRINĖJANTIS SAVE IR SUPANTĮ PASAULĮ	Aplinkos pažinimas						dabartinės buities technikos pranašumus. Pasakoja apie tradicines šventes. Pasakoja ir naudojami buities prietaisais, skaitmeninėmis IT. Pasako vandens naudą žmogui ir augalams, jo savybes. Pasako pinigų gavimo ir naudojimo būdus. Pasako kuo norėtų būti užaugęs, pasakoja kuo ypatinga ši profesija, kas jai būdinga. Pasako 4-5 pavasario paukščių pavadinimus, nusako jų išvaizdą, gyvenimo būdą. Įvardija 5 žiemojančius paukščius, išvardija kūno dalis. Pasako 3-4 faktus apie Lietuvos išskirtinumą: istoriją, geografiją, kalbą (svarbūs žodžiai), žmonės žinomi.
	Skaičiavimas ir matavimas	Nusiteikęs pasaulio pažinimui naudoti skaičiavimą ir matavimą	Geba skaičiuoti daiktus, palygti daiktų grupes pagal kiekį, naudoti skaitmenis, apibūdinti	Paslėpus žaislą, atidžiai stebi vietą, kur žaislas kėlė tik buvo, gestais, mimika parodo, kad žaislo nėra (pasislėpė) .	Tokios pat spalvos ar formos daiktus sudeda į atskiras dėžutes. Stato bokštelių, naudodamas įvairaus dydžio	Parodo, kurie du iš 4-5 paveikslukų yra tokie patys. Dviejuose paveikslėliuose randa 3-4 juose slypinčius skirtumus.	Daiktų skaičių sieja su skaitmenimis ir skaičių simboliais pagal parodytą seką. Serviuoja stalą esamam vaikų skaičiui. Pasako į kokias

<p>TYRINĖJANTIS</p> <p>SAVE</p> <p>IR</p> <p>SUPANTĮ</p> <p>PASAULĮ</p>	<p>Skaičiavimas ir matavimas</p>		<p>daikto vietą eilėje, sudaryti sekas.</p> <p>Geba grupuoti daiktus pagal spalvą, formą, dydį. Jaučia dydžių skirtumus, daikto vietą ir padėtį erdvėje. Supranta ir vartoja žodžius kuriais apibūdinamas atstumas, ilgis, masė, tūris, laikas. Pradedą suvokti laiko tėkmę ir trukmę.</p>	<p>Siekia netoliese padėtų žaislų; pirštais ima smulkius daiktus, išskėtom rankom - didelius daiktus. Iš dviejų spalvų tos pačios rūšies daiktų atneša prašomos spalvos daiktą. Pirštukais parodo kiek metukų. Žaidžia su vienas į kitą įdedamais indeliais. Deda daiktus į jų vietas. Dėlioja daiktus eilute, ratu. Dėlioja gamtinę medžiagą į atskirus krepšelius, rūšiuoja pagal išvaizdą. Suranda, atneša vieną daiktą ir daug, visą saują. Apkabina storą ir ploną medį, rankomis, judesiais parodo storumą, plonumą, dydį. Pastebi ir pasako vienas, du ar daug daiktų ar gyvūnėlių mato,</p>	<p>kaladėles. Skaičiuoja: vienas, du, daug. Pasako ir parodo geltoną, žalią, raudoną spalvas, randa šių spalvų daiktus savo aplinkoje. Rikiuoja daiktus į eilę nuo didžiausio iki mažiausio.</p>	<p>Ieško ir suranda reikiamą dėlionės detalę. Stato bokštą iš skirtingo dydžio kaladėlių. Vartoja žodžius daug, vienas, nei vieno. Randa daiktų grupes, kuriose pavaizduota po tiek pat daiktų. Vartoja sąvokas pirmas, antras. Iš geometrinių formų mozaikų sukomponuoja įvairius daiktus. Grupuoja ir atrenka daiktus pagal spalvą, dydį, formą (skritulio, keturkampio, kvadrato). Labai skirtingus ir vienodus daiktus lygina pagal ilgį, storį, aukštį. Išdėlioja daiktus nuo mažiausio iki didžiausio. Parodo kūno priekį, nugarą. Skaičiuoja matomus objektus, lygina pagal dydį, spalvą, žemai ar aukštai, vartoja žodžius didesnis-mažesnis, ilgesnis-trumpesnis, aukštesnis-žemesnis.</p>	<p>geometrines formas yra panašūs aplinkoje esantys daiktai.</p> <p>Išklausęs pasakos, kurioje du - trys veikėjai paeiliui kažką atlieka, geba atsakyti į tokius klausimus kaip „Ką atsakė trečiasis veikėjas?“, „Kas atėjo pirmas ...?.“). Rašo iš kairės į dešinę ir iš viršaus į apačią. Objektų kiekį nuo 0 iki 10 susieja su atitinkamu skaičiaus simboliu. Pavadiną savaitės trukmę, jos dienų seką; Stebi dangaus kūnus, diskutuoja. Lygina kelintinį ir kiekinį skaičiavimą atsakydami į klausimus. Lygina gretimais skaičiais. Atpažįsta ir įvardija plokštumos ir erdvės figūras: skritulį ir rutulį, kvadratą ir kubą. Matuoja atstumą, ilgį, tūrį, masę naudodamiesi sąlyginiais matais (sprindžiu, pėda, žingsniu, kitu daiktu). Orientuojasi plokščioje erdvėje, aukštai žemai. Grupuoja, komponuoja</p>
--	---	--	--	---	--	---	--

TYRINĖJANTIS SAVE IR SUPANTĮ PASAULĮ	Skaičiavimas ir matavimas			nusako jų padėtį erdvėje. Parodo ir pasako: didelis, mažas. Pasako ir parodo geltoną, žalią, spalvas.		Pasako esamo metų laiko pavadinimą, paros dalis susieja su savo gyvenimo ritmu. Pasako vietą erdvėje. Nurodo kairę ir dešinę puses. Nusako daiktų padėtį erdvėje, vartoja sąvokas: už, ant, virš, po, toli, arti.	elementus atsižvelgdami į jų spalvas, atspalvius. Įvardina pagrindines spalvas: geltoną, mėlyną, raudoną, pasako kaip išgauti kitas spalvas ir atspalvius. Pasako ir nurodo kryptį: kairė, dešinė pusė, priešais mane, už manęs. Skaičiuoja iki 10, atsako į klausimus Kiek iš viso? Kiek trūksta? Kalbėdami apie spalvas vartoja žodžius vienos spalvos, dvispalvis.
	Emocijų suvokimas ir raiška	Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.	Atpažįsta bei įvardina savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus (užjaučia, padeda).	Myluoja žaislus. Žaidžia stalo žaidimus (apie emocijas, veido išraiškas). Mimika, kūno judesiais ir gestais išreiškia džiaugsmą, liūdesį.	Žiūrėdami į veidrodį atlieka įvairias veido išraiškas. Vartoja emocijų raiškos žodelius. Pasako kitų žmonių emocijas.	Įvardija emocijas, naudoja emocijų raiškos žodelius ir emocijų pavadinimus. Sako atsiprašymo ir susitaikymo ritualą. Parodo linksmą, liūdną, piktą veido išraišką. Pasakoja kaip jaučiasi skirtingose situacijose.	Apibūdina draugų nuotaiką. Atpasakoja perskaitytą tekstą, išryškina veikėjų veiksmus, poelgius, nuotaiką. Pasakoja, kas pradžiugino, kas nuliūdino ar papiktino, kodėl? Apibūdina savo jausmus, emocijas, pakomentuoja juos sukėlusias situacijas bei priežastis. Įvardina kitų jausmus, jausmų priežastis. Samprotauja apie blogo elgesio pasekmes.

TYRINĖJANTIS SAVE IR SUPANTĮ PASAULĮ	Iniciatyvumas ir atkaklumas	Didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais	Savo iniciatyva pagal savo pomėgius pasirenka veiklą, ilgam įsitraukia ir ją plėtoja, geba pratęsti veiklą po tam tikro laiko tarpo, kreipiasi į suaugusįjį pagalbos, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais.	Eina patys ar laikydamiesi nueina prie daikto, pasakoja apie žaislus, žaidžia su jais. Siekia, liečia, baksnoja, judina, tampo ir gauda, sūpuoja daiktą. Žaidžia su muzikiniu žaislu, išgauna garsus stuksendamas įvairiomis priemonėmis. Atlieka auklėtojos rodomus veiksmus. „Dailės galerijoje“ įvairiomis dailės priemonėmis - piešia, brauko, baksnoja.	Bando įdėti vieną indelį į kitą. Užsega ir atsega sagutes. Ima šukas ir šukuoja lėlę.	Savarankiškai pasiima daiktus. Tyrinėja naują žaislą. Užsega sagas, suvarsto batų raištelius, dėlioja dėliones, konstruoja. Rengiasi. Vadovauja sugalvotam žaidimui, buria kitus vaikus žaisti. Susidūrę su kliūtimis ieško išeities. Patys užduoda klausymus, atsako į klausimus, dalyvauja pokalbiuose.	Patys sumano, planuoja žaidimą, siūlo savo sprendimus, derina veiksmus. Savarankiškai bando įveikti kliūtis savo veikloje, nepasisėkus bando įtraukti bendraamžius ir tik po to kreipiasi į suaugusįjį.
	Mokėjimas mokytis	Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ko išmoko.	Mokosi žaisdamas, stebėdamas kitus vaikus ir suaugusiuosius klausinėdamas ieškodamas informacijos, išbandydamas, spręsdamas problemas, kurdamas, įvaldo kai kuriuos mokymosi	Tyrinėja žaislus ir daiktus visais pojūčiais, stebi ir mėgdžioja, klausia.	Atkartoja suaugusio, vyresnių ar bendraamžių veido išraišką, veiksmus. Manipuliuoja žaislais ir įvairia gamtine medžiaga. Juda norėdamas ką nors pasiekti, pajudinti, pabandyti. Apžiūrinėja ir išbando darželio teritorijoje esančius įrenginius. Kelis kartus iš eilės	Daug kartų kartoja veiksmą, kol sulaukia rezultato. Klausia, kaip ir kodėl kas nors vyksta, kaip veikia, atidžiai stebi, bando. Mėgdžioja suaugusiojo kalbą, veiksmus. Žaidimą kartuoja keletą kartų, sugalvoja naujus veikėjus, veiksmus. Patys žaidžia vis sudėtingesnio siužeto	Uždavinėja klausimus. Įsitraukia į mokymąsi žaidžiant, konstruojant, piešiant, lipdant, grupuojant daiktus. Suaugusiems ir kitiems vaikams aiškina, ką norėjo padaryti, ką padarė, ką darys toliau. Mokosi rašyti, skaityti, skaičiuoti, rasti atsakymus į rūpimus klausimus,

<p>TYRINĖJANTIS</p> <p>SAVE</p> <p>IR</p> <p>SUPANTI</p> <p>PASAULĮ</p>	<p>Mokėjimas mokytis</p>		<p>būdus, pradeda suprasti mokymosi procesą.</p>		<p>nori žiūrėti, išgirsti ta pačia, skaitomą pasaką, dainą, filmuką. Žaidžia su žaislais, kuriais galima pervežti daiktus, kuriuos galima stumdyti, tempti už virvutės. Stebi supančią aplinką, lygina ją su paveikslėliais.</p>	<p>žaidimus, įtraukia kitus. Ieško informacijos įvairiuose šaltiniuose, projektuose „Medžiai“, „Vaistažolės“, „Paukščiai“, „Vabalai“ ir kituose šaltiniuose. Skirtingiems sumanymams įgyvendinti tikslingai pasirenka reikalingas priemones. Naudojasi skaitmeninėmis priemonėmis, susiranda norimus žaidimus, muziką, nesudėtingą vaizdinę informaciją.</p>	
<p>KOMUNIKUOJANTIS</p> <p>IR KRITIŠKAI MĄSTANTIS</p>	<p>Rašytinė kalba</p>	<p>Domisi rašytiniais ženklais, simboliais, skaitomu tekstu.</p>	<p>Atpažįsta ir rašinėja raides, žodžius bei kitokius simbolius, pradeda skaitinėti.</p>	<p>Varto knygas, liečia pirštais paveikslėlių, rodo, taria garsažodžius: „<i>au, miau</i>“ ir kt. Įvairiomis rašymo priemonėmis spontaniškai</p>	<p>Varto įvairaus formato, įvairios medžiagos žaislines paveikslėlių knygeles. „Rašinėja“ įvairiais rašikliais. Piešia matytus, patirtus įspūdžius,</p>	<p>Klausosi skaitomos knygelės po kelis kartus, nekeičiant teksto. Skiria grupėje esančius simbolinius ženklus: vardo raidę, patalpas žyminčius ženklus ir kt. Randa parašyta savo</p>	<p>Kopijuoja, užrašo žodžius. Vardija žinomas raides. Skaito pavadinimus. Piešia ženklus. Rašo savo vardą. Auklėtojos padedami, užrašo visą žodį. Kompiuteriu rašo</p>

	Sritys	Nuostata	Gebėjimai	Vaikų veiksenos			
				1-2	2-3	3-4	4-5
KOMUNIKUO JANTIS IR KRITIŠKAI MĄSTANTIS	Rašytinė kalba			brauko popieriaus lape.	pasakoja. Įvairiomis rašymo priemonėmis spontaniškai brauko popieriaus lape, parodo aplinkoje esančius simbolius, raides, žodžius.	vardą. Randa savo vardo raidę. Kopijuoja raide. Piešia, rašo įvairiomis rašymo priemonėmis linijas, apskritimus, kampuotas formas.	raides. Randa žodžius prasidedančius ta pačia raide, kopijuoja raides.
	Sakytinė kalba	Nusiteikęs išklaudyti kitą ir išreikšti save bei savo patirtį kalba.	Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, kalba su suaugusiaisiais ir vaikais, natūraliai, laisvai išreiškdamas savo išgyvenimus, patirtį, mintis, intuityviai junta kalbos grožį.	Klausosi ir parodo gestais, mimika, atneša pavadintą daiktą. Pašaukus vardu, atsisuka. Pavadinus daiktą ar reiškinį, jų ieško, vaizduoja, kartoja judesius, apie juos kalba. Mėgdžioja ir kartoja žodžius. Ploja katutes. Vaikas atsisveikina. Klausosi suaugusiojo skaitomų kūrinių, patys varto knygeles.	Mimika, gestais, trumpais žodeliais atsako į suaugusiojo klausimus, prašymus. Stebi vaizdus ir išsako savo įspūdžius vienu ar keliais žodžiais. Atsako į auklėtojos pateiktus klausimus. Kalbant, bendraujant, suranda spalvas aplinkoje, jas pavadina. Kalboje vartoja būdvardžius, derina juos su daiktavardžiais. Vaikas atkartoja atskirus žodelius. Literatūroje randa įvairių metų laikų vaizdus, kalbasi apie žmonių aprangą. Vartoja daiktavardžių ir veiksmavardžių derinius. Klausosi	Klausosi skaitomų kūrinių ir atpasakoja. Aiškinasi nesuprastą žodį. Klausosi ir kartoja patarles ir priežodžius. Kalba ir klausinėja apie aplinkos objektus, jų savybes, įvykius, net jei jų dabar ir nemato. Kalboje vartoja daiktavardžių ir būdvardžių derinius. Pasakoja apie laidas, animacinius filmus. Į klausimus atsako trumpais sakineliais. Kalba kelių žodžių sakiniais, žodžius derina pagal giminę, skaičių, linksnį. Kalboje vartoja mažybinius žodžius. Deklamuoja eilėraštkus, užbaigia žinomas pasakas. Kalba pats sau, kalba kitam, klausinėja,	Kalba apie tai, ką žino, veikia, ko nori, tikisi, nesupratus paaiškina, pakartoja. Kalba apie matytą filmuką, pasakoja jo eigą. Seka girdėtas ir savo sukurtas pasakas, kuria įvairias istorijas, eilėraštkus, inscenizuoja, keisdami intonaciją. Varto įvairią literatūrą, stebi vaizdines priemones. Mėgdžioja įrašytos pasakos personažų kalbėjimą. Pasakoja knygelės, pasakojimo, pokalbio turinį, įvykių eigą. Vaikai pilnais sakiniais papasakoja, kaip švenčiamos šventės, atpažįsta ir pavadina 3 pagrindinius šventės veikėjus.

	Sritis	Nuostata	Gebėjimai	Vaikų veiksenos			
				1-2	2-3	3-4	4-5
KOMUNIKUOJANTIS IR KRITIŠKAI MĄSTANTIS	Sakytinė kalba				suaugusiojo skaitomų kūrinių, patys varto knygeles, pasako ką mato paveikslėlyje. Išklauso ir supranta du vienas po kito išsakomus prašymus, kvietimus.	užkalbina, prašo, pašaukia. Kalba, pasakoja apie tai, ką jaučia ir jautė, veikia ir veikė. Žaidžia garsais ir žodžiais, kuria naujus žodžius. Pasakoja, ką girdėjęs. Deklamuoja savo kūrybos eilėraštką. Mena mįsles. „Skaito“ knygą.	Kalboje vartoja apibendrinamuosius žodžius. Vartoja vaizdingus posakius, palyginimus. Pasakoja, ką mėgsta. Komentuoja meno kūrinius. Kartoja patarles ir priežodžius. Mena mįsles. Deklamuoja eilėraščius. Kalboje vartoja garsą, jų dėjimą nusakančius veiksmo žodžius (čiulba, gieda, traka, braška...) Pasako apsirėngimą reiškiančius veiksmožodžius. Patys kuria ir seka savo pasakas, istorijas. Kalbėdami pasakoja kas buvo nutikę, sieja pasakojimą su Lietuvos gyvenimu, vartoja sinonimus, antonimus kalboje. Vartoja kalboje daugumą kalbos dalių: būdvardžius, veiksmožodžius,rieveksmius, prielinksnius.

	Sritis	Nuostata	Gebėjimai	Vaikų veiksenos			
				1-2	2-3	3-4	4-5
	Problemų sprendimas	Nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniniams iššūkiams bei sunkumams įveikti.	Atpažįsta ką nors veikiant kilusius iššūkius bei sunkumus, dažniausiai supranta, kodėl jie kilo, suvokia savo ir kitų ketinimus, ieško tinkamų sprendimų ką nors išbandydamas, tyrinėdamas, aiškindamasis, bendradarbiaudamas, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes.	Deda mažą figūrą į didesnę. Pripildžius, ieško kito indo. Deda daiktus į jiems skirtas dėžutes. Stebi, ką veikia suaugęs, kartoja veiksmus. Pats pasiima žaislus.	Randa būdą, kaip pasiekti aukščiau padėtus daiktus, kaip nukabinti ir pakabinti rūbus, kaip suklijuoti detales.	Stebi savo veiksmų pasekmes, paaiškina, kada pavyko įveikti sunkumus. Svarsto, diskutuoja, atsako į suaugusiojo pateiktus klausimus. Diskutuoja kas sekasi, kas nelabai. Pasakoja apie draugystę.	Kuria darbelį, kur reikia tiksliai lankstyti ir kirpti popierių. Kalbasi, tariasi su draugu, kaip išspręsti iškilusią problemą. Pasako keletą būdų, kaip susirasti draugų, kaip elgtis, kad kitiems būtų malonu draugauti.
PASITIKINTIS SAVIMI	Savivoka ir savigarba	Save vertina teigiamai.	Supranta savo asmens tapatumą (aš esu, buvau, būsiu), pasako, kad yra berniukas/ mergaitė, priskiria save savo šeimai, grupei, bendruomenei, pasitiki	Parodo save nuotraukose, pasako savo vardą. Prieina prie suaugusiojo, kad parodytų, ko išmoko. Pasako kas jis yra – berniukas ar mergaitė. Pavadina 5-6 kūno dalis. Pasako savo	Kalba pirmuoju asmeniu „aš“. Apžiūrinėja savo ir draugų šeimos nuotraukas, parodo ar įvardina save ir šeimos narius nuotraukose. Kalba pirmuoju asmeniu „aš noriu“, „mano“..., pasako savo vardą. Pasako ar parodo	Pasako savo vardą. Sako „Aš“. Tarp kitų daiktų atpažįsta savo atsineštą žaislą, jį saugo. Atpažįsta savo drabužius. Įvardija save berniuku, mergaite, paaiškina kodėl taip yra. Pasakoja savo	Pasako, apibūdina savo išvaizdą. Papasakoja apie savo šeimą. Kalba apie praeitį, dabartį, ateitį. Įvardija savo norus, jausmus, savybes, gebėjimus. Pasakoja apie savo pareigas. Apibūdina save ir artimus žmones,

	Sritis	Nuostata	Gebėjimai	Vaikų veiksenos			
				1-2	2-3	3-4	4-5
PASITIKINTIS SAVIMI	Savivoka ir savigarba		savimi ir savo gebėjimais, palankiai kalba apie save, tikisi, kad kitiems jis patinka, supranta ir gina savo teises būti ir žaisti kartu su kitais.	vardą.	savo drabužius.	įspūdžius. Pasakoja apie save. Išskiria save iš kitų.	pasakydamas fizines, elgesio būdo savybes, priklausymą šeimai.
	Savireguliacija ir savikontrolė	Nusiteikęs valdyti emocijų raišką ir elgesį.	Laikosi susitarimų, elgiasi mandagiai, taikiai, bendraudama su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus (suvaldo pyktį, neskaudina kito), įsiaudrinęs geba nusiraminti.		Deda žaislus į nurodytą vietą. Laiko pieštuką trimis pirštais. Pasiima piešimo priemonės savarankiškai. Padeda į vieta daiktus.	Sėdasi prie stalo, atėjus valgio metui. Ramiai eina miegoti. Prašo maisto arba norimo žaislo, o neatima jo iš kito vaiko. Sako „aš pats“, kai suaugęs nori jam padėti. Pats susiranda žaislų, žaidžia greta kitų ir su kitais. Tariausi dėl norimo žaislo. Priminus ir padedant sutvarko žaislus, su kuriais žaidė. Kreipiasi į suaugusįjį, norėdamas pasitikslinti taisyklių pažeidimo pasekmes.	Pats sutvarko žaidimų vietą po žaidimų. Pats bando sudrausminti išdykaujančius bendraamžius. Nepasidalinus vaidmenimis žaidime, bando tartis ir rasti sprendimą be pedagogo pagalbos. Savarankiškai ar priminus laikosi susitart saugaus elgesio taisyklių, primena kitiems tinkamo elgesio taisykles važiuojant viešuoju transportu, atvykus į svečius..... Laikosi susitarimų, taisyklių
	Santykiai su suaugusiais	Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir	Pasitiki pedagogais, juos gerbia,	Kartoja suaugusiojo veiksmus.	Žaidžia su auklėtoja, klausosi suaugusiųjų sekamų pasakų.	Dalyvauja įvairioje bendroje veikloje su suaugusiais, atlieka	Į grupę atėjusiems svečiams aprodo savo žaislus, darbelius,

	Sritis	Nuostata	Gebėjimai	Vaikų veiksenos			
				1-2	2-3	3-4	4-5
PASITIKINTIS SAVIMI	Santykiai su suaugusiais	bendradarbiauti su suaugusiais	ramiai jaučiasi su jais kasdieninėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai reiškia jiems savo nuomonę, tariasi, derasi; žino, kaip reikia elgtis su nepažįstamais suaugusiais		Kartoja suaugusiojo veiksmus, kreipiasi į jį pagalbos.	nesudėtingas pareigas. Siužetiniame žaidime mėgdžioja mamos, auklėtojo padėjėjos ir pedagogės buitinius veiksmus, savaip juos sudėliodamas į siužetą ir palydi girdėtais žodžiais. Vaikai kalbasi su į grupę pakviestais svečiais. Diskutuoja su pakviestais tėvais apie jų profesiją. Savarankiškai atlieka suaugusių buitines darbus, spaudžia sultys, pjausto daržoves ir t.t.	atsako į jų klausimus. Atėjęs iš namų pedagogui pasipasakoja savo rūpesčius ir džiaugsmus. Įvardina, kodėl negalima bendrauti su nepažįstamais žmonėmis. Bendrauja su pažįstamais ir nepažįstamais suaugusiais.
	Santykiai su bendraamžiais	Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais	Supranta, kas yra gerai, kas blogai, draugauja bent su vienu vaiku, palankiai bendrauja su visais (supranta kitų norus, dalinasi žaislais, tariasi užjaučia, padeda), padedamas supranta savo žodžių ir	Susėdę vienas prieš kitą duoda žaislus. Žaidžia dviese, mėgdžioja judesius, veiksmus, kalba.	Žaidžia greta su kitu vaiku.	Stebi, ką daro kitas, pakartoja jo veiksmus. Pakaitomis atlieka veiksmus su savo ir kitų žaislais. Pasirenka žaidimui vieną ar kelis vaikus.	Pats sugalvoja žaidimą ir pakviečia kitus žaisti. Vaikai palaiko vienas kito fantazavimą. Pasiprašo į žaidimą. Vaikai grupėje žaidžia po du ar kelis. Tariasi dėl žaidimo veiksmų. Kartu su draugu veikia, žaidžia, fantazuoja. Pasako, kuris vaikas yra jo draugas. Pasako koks elgesys

	Sritys	Nuostata	Gebėjimai	Vaikų veiksenos			
				1-2	2-3	3-4	4-5
			veiksmų pasekmes sau ir kitiems.				yra geras ir kodėl.
SVEIKAS IR SAUGUS	Fizinis aktyvumas	Noriai, džiaugsmingai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus.	Eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, išlaikydamas pusiausvyrą, spontaniškai ir tikslingai atlieka veiksmus, kuriems būtina akių-rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika.	Užlipa kelių pakopų laipteliais laikydamiesi turėklų ar suaugusiojo rankos, meta kamuolį. Laiko rankoje žaisliuką, siekia ir čiumpa žaislus, perima juos iš vienos rankos į kitą. Ridena, meta, gauda kamuolį.	Ropoja per nedidelę kliūtį. Žaidžia su judėjimą skatinančiais žaislais. Sustato kaladėles vieną ant kitos. Varto knygelę po vieną puslapį. Užlipa kelių pakopų laipteliais savarankiškai išlaikydamas pusiausvyrą. Meta, ridena, spiria kamuolį išlaikydamas pusiausvyrą.	Stovi ant vienos kojos (apie 3 - 4 sekundes), po to pakeičia koją. Vaikšto, bėgioja aplink kliūtį, gulinčią ant grindų, jos neužkliudydamas. Eina paprastai, ant pirštų galų, ant kulno. Šokinėja abiem kojomis, ant vienos kojos, paskui ant kitos. Įmeta įvairius daiktus į krepšį, dėžutę. Eina tiesiai nedidelėmis grupelėmis, visa grupe. Eina dideliu ratu, susikabinus rankomis. Jaučia ir valdo savo kūną, atlikdamas įvairius veiksmus. Užsisega, atsiseiga drabužius. Kerpa žirkklėmis, piešia, lipdo iš molio plastilino. Varsto, kopijuoja paprastas figūras, konstruoja, žaidžia su dėlionėmis.	Eina „tip-topais“. Šoka į šoną. Vikriai laksto. Užlipa ant bet kokio paaukštinimo ir nušoka ant žemės. Eina, bėga, plačiu žingsniu per kliūtis, linijas. Išsisklaido paskui sustoja įvairiais rikiuotės būdais. (poromis, ratu, keliais ratais, voromis, eile). Atmuša atšokusį kamuolį nuo žemės dešiniąja ir kairiąja ranka kelis kartus iš eilės. Mėto į horizontalų ir vertikalų taikinį dešiniąja ir kairiąja ranka. Mėto kamuolį vienas kitam ir gauda. Piešia, rašo pieštuku. Pieštuką laiko taisyklingai. Veria ant virvelės smulkius daiktus. Apsirengia ir nusirengia. Juda greta kito vaiko poroje, ratu,

	Sritis	Nuostata	Gebėjimai	Vaikų veiksenos			
				1-2	2-3	3-4	4-5
SVEIKAS IR SAUGUS	Fizinis aktyvumas					<p>Gaudo metamą kamuolį. Eina lyg čiuoždamas, aukštai keldamas kelius. Suglaustomis kojomis šoka į apskritimo vidų.</p>	<p>rikiuotėje, sutartinai su kitais vaikais. Važiuoja dviračiu plačiu ir siauru takeliu, ratu. Kerpa įvairias formas taisyklingai naudodamasis žirkėmis. Žaidžia komandinius žaidimus. Greitai, vikriai bėgioja vingiais, išsisukinėdamas, spiria kamuolį iš įvairių padėčių į taikinį, taikliai meta, gaudo kamuolį. Žaisdami ar šokdami eina, bėga ratu, poroje, prasilenkiant, šonu. Atlieka įvairius judesius visu kūnu, važiuoja dviračiu ar paspirtuku.</p>

SVEIKAS IR SAUGUS	Sritis	Nuostata	Gebėjimai	Vaikų veiksenos			
				1-2	2-3	3-4	4-5
	Kasdieninio gyvenimo įgūdžiai	Noriai įvaldo sveikam kasdieniniam gyvenimui reikalingus įgūdžius.	Tvarkingai valgo, savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: pad	Padeda žaislą į jam skirtą vietą. Suaugusiojo padedami prausiasi, šluostosi, naudojami valgymo	Pats laiko šaukštelį, taiko juo į burną. Valgo sriubą, košę šaukštu, geria iš puoduko. Norėdamas į tualetą,	Valgydami naudojasi stalo įrankiais. Pasako, kuris maistas sveikas ir naudingas. Savarankiškai eina į tualetą.	Patiekalams pritaiko reikiamus įrankius, jais naudojami. Pasirenka drabužius ir avalynę pagal oro sąlygas.

	Sritys	Nuostata	Gebėjimai	Vaikų veiksenos			
				1-2	2-3	3-4	4-5
SVEIKAS IR SAUGUS	Kasdieninio gyvenimo įgūdžiai		edamas apsirengia ir nusirengia, naudojami tualetu. Prižiūri savo išorę: padedamas prausiasi, šukuojasi.	įrankiais. Prašosi į tualetą. Suaugusiojo rengiamas „jam padeda“.	paprašo, eina savarnkiškai. Kiša koją į batuką, ranką į rankovę, deda kepurę ant galvos. Pučia nosį į nosinę. Apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Pasako kaip elgtis su pavojingais daiktais (degtukais, vaistais ir pan.). Segą sagas, užsega užtrauktuką. Suaugusiojo padedami apsirengia, nusirengia, prausiasi, šluostosi, pakabina rankšluostį, naudojami valgymo įrankiais. Keli vaikai šluostosi servetėle, išpučia nosį.	Sudėlioja žaislus į jiems skirtas vietas. Pavalgęs padėkoja. Šukuojasi plaukus šukomis. Plaunasi, šluostosi rankas ir veidą. Apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Pasako elgesio taisyklės gatvėje.	Pats apsirengia, nusirengia. Tvarkingai susideda drabužius, sulanksto juos, pasikabina. Sudeda žaislus, tvarko žaidimų vietą, šluosto dulkes, valo stalą, surenka šiukšles darželio teritorijoje. Saugiai elgiasi grupėje, lauko aikštelėje. Taisyklingai sėdi (nesikūprina). Serviruoja ir po valgio sutvarko stalą. Plaunasi rankas, prausiasi, tvarkosi. Rūpinasi savo asmenine higiena, sveikata. Įvardina 4-5 maisto produktus, kuriuos valgyti sveika. Pasako nesveikus produktus. Pasako kaip saugiai elgtis šaltomis oro sąlygomis. Pasako kaip elgtis esant šiltomis oro sąlygomis.
	Kūrybiškumas	Jaučia kūrybinės laisvės, spontaniškos improvizacijos bei kūrybos	Savitai reiškia savo įspūdžius įvairioje veikloje, ieško	Su tuo pačiu daiktu atlieka keletą veiksmų. Spontaniškais judesiais, įvairiomis	Veido išraiška, kūno kalba, balsu reaguoja į 5 pojūčiais patiriamą realybę. Pastebi ir gyvai,	Dėlioja kaladėles, kuria iš jų naujus „objektus“. Namų reikmenis, maisto produktus, gamtos dovanas	Išgirdęs naują žodį, pamatęs naują daiktą ar kūrinį, apie jį klausinėja, aiškinasi. Inicijuoja naujas veiklas aplinkos

	Sritis	Nuostata	Gebėjimai	Vaikų veiksenos			
				1-2	2-3	3-4	4-5
SVEIKAS IR SAUGUS	Kūrybiškumas	džiaugsmą.	nežinomos informacijos, siūlo naujas, netikėtas idėjas ir jas savitai įgyvendina.	priemonėmis ar pirštais piešia ant įvairaus paviršiaus. Naujus daiktus, žaislus pritaiko židimuose.	skirtingai reaguoja į tą patį daiktą, žmones, veidus, garsus, vaizdus, skonius, lytėjimo potyrius. Domisi savo kūnu. Tyrinėja visus daiktus, žaislus, gamtinę medžiagą.	„panaudoja“ sukurdamas iš jų naujus ir netikėtus produktus, daiktus, žaidimo realybę paverčia „nauja tikrove“. Piešdamas įvardina, ką nupiešė. Žaisdamas persikūnija į įvairius veikėjus, sugalvoja nebūtų veikėjų. Improvizuoja, kuria naujas, netikėtas, originalias fantastines istorijas.	tyrinėjimui. Atsako į fantastinius, neįprastus klausimus, pateikia idėjų ir „netikėtų“ (nestandartinių) atsakymų. Siūlo įvairius (dažnai neįprastus) problemų sprendimo būdus. Naudoja įvairias medžiagas, priemones, atlikdamas užduotis, kurdamas projektus. Įprastus dalykus atlieka neįprastai. Kuria naujus žodžius, garsus, objektus, spalvas, judesius, istorijas. Kūrybiškai panaudoja įprastus objektus savo veiklai. Kuria vaidmeninius žaidimus, pasirinkdamas įvairių profesijų atstovų vaidmenis. Išbando įvairius piešimo būdus. Naudojasi knygomis, internetu. Atlieka įvairius eksperimentus. Žinomas istorijas pakeičia naujais herojais ar

	Sritys	Nuostata	Gebėjimai	Vaikų veiksenos			
				1-2	2-3	3-4	4-5
SVEIKAS IR SAUGUS	Kūrybiškumas						charakteringais veikėjais. Interpretuoja, fantazuoja kuria istorijas, pasakas.
	Estetinis suvokimas	Domisi, gèrisi, grožisi aplinka, meno kūriniiais, menine veikla.	Pastebi ir žavisi aplinkos grožiu, grožisi meno kūriniiais. Džiaugiasi savo ir kitų kūryba, jaučia, Suvokia, jaučia ir apibūdina kai kuriuos muzikos, šokio, vaidybos, vizualaus meno estetikos ypatumus, reiškia savo estetinius potyrius, dalijasi išgyvenimais, įspūdžiais.	Klausosi muzikos, išreiškia emocijas. Mėgdžioja garsus. Reaguoja matydamas vaizdus, spalvingas iliustracijas.	Girdėdamas kalbą, dainavimą, muziką kreguoja. Apžiūrinėja spalvingų iliustracijų knygeles, liečia rankutėmis, „kalbina” spalvingus paveikslėlius. Reiškia emocijas klausydamas muzikos, dainos.	Klausydamiesi nuotaikingų vokalinių, instrumentinių muzikos kūrinių, žiūrėdami spektaklius išreiškia emocijas, klausia, komentuoja. Sutelkia dėmesį stebėdamas vaidinimą. Dalyvauja meninėje veikloje. Komentuoja savo piešinį. Pajunta, įvardija knygelėje vaizduojamų personažų emocijas būsenas. Pasako savo nuomonę apie savo ir kitų išorės grožį, apie gražų ir negražų bendraamžių poelgį. Pasakoja apie gamtoje vykstančius pokyčius, augalų grožį įvairiais metų laikais.	Pagiria draugo piešinį, šokį. Pastebi ir pasako gamtoje vykstančius pokyčius. Girdėtus muzikos kūrinius apibūdina žodžiais. Savarankiškai pasakoja matyto šokio, spektaklio siužetą. Diskutuoja, kas ką yra matę, elementariai aiškina, kuo skiriasi dailės kūrinys, fotografija, kinas ir kt. Pasako savo nuomonę apie šokį, vaidinimą ir t.t. Aiškina kūrybos procesą ir rezultata. Pasako savo nuomonę apie aprangą, išvaizdą. Sako komplimentus. Pastebi grupės aplinkos estetiką ir ją rūpinasi. Kuria grupės aplinkos estetiką, puošia ir ją rūpinasi. Aptaria savo meninę kūrybą ir kitas

	Sritis	Nuostata	Gebėjimai	Vaikų veiksenos			
				1-2	2-3	3-4	4-5
SVEIKAS IR SAUGUS	Estetinis suvokimas						veiklas, pasako, kas pasisekė, užrašo savo vardą. Šoka naujus šokius, dainuoja dainas, pasako savo nuomonę apie juos. Apibūdina pasakos, kūrinio personažą.
KŪRYBINGAS	Meninė raiška	Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje	Spontaniškai ir savitai reiškia įspūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.	Kartoja, mėgdžioja suaugusiojo padainuotas nesudėtingas daineles, judesius. Dainuoja trumpas 2-3 garsų dainas, lopšines. Eksperimentuoja muzikos garsais, instrumentais, daiktais. Balsu imituoja įvairius gamtos ir muzikinius garsus. Klauso įvairių stilių muzikos ir gamtos garsų, imituoja juos judesiais. Teptuku, pieštuku baksnoja, brauko, tepinėja	Girdėdamas garsus, muziką imituoja, atkartoja tai ką girdi. Kieme iš esančios gamtinės medžiagos kūria. Kartoja, mėgdžioja suaugusiųjų padainuotas nesudėtingas dainas, judesius, taria, intonuoja garsus, atskirus dainelių žodžius. Išgauna garsus balsu. Imituoja aplinkos garsus. Išmėgina rašymo, piešimo priemones popierius lape. Kartoja, mėgdžioja suaugusiojo padainuotas	Klausosi vaikiškų dainelių, kūrinų. Dainuoja trumpas, nesudėtingas dainas ir kartu su suaugusiuoju jas imituoja. Drauge su pedagogu žaidžia muzikinius žaidimus, eina ratelius. Groja muzikianiais instrumentais, gamtine medžiaga: muša ritmą. Pritaria suaugusiojo grojimui vaikiškais ritminiais muzikos instrumentais. Vaizduoja įvairius gyvūnus, paukščius perteikdamas jų būdą, išvaizdą garsu, judesiu. Muzikiniuose rateliuose savaip vaizduoja judesius,	Klausosi vokalinės ir instrumentinės muzikos įrašų, papasakoja“ kokia ji buvo, kokius instrumentus girdėjo. Dainuoja išraiškingai, mimika, kūno judesiais imituodamas dainuojamos dainos tekstą. Balsu perteikia personažų charakterius. Balsu ar vaikiškais muzikos instrumentais, kuria ritmus ir melodijas. Gaminasi muzikinius instrumentus iš gamtinės medžiagos, jais kuria ritmus. Kuria ornamentus panaudodamas įvairią techniką. Kuria erdvinius paveikslus,

	Sritis	Nuostata	Gebėjimai	Vaikų veiksenos			
				1-2	2-3	3-4	4-5
KŪRYBINGAS	Meninė raiška			palikdamas pėdsakus.	nesudėtingas daineles, judesius, taria, imituoja garsus, atskirus dainelių žodžius.	veiksnius. Priepiešęs popieriaus lape, „aiškina“ savo piešinį. Klausydamas muzikos garsų ritmuoja, atkartoja, kuria savo melodiją. Kuria koliažą. Pasakoja, ką primena sukurtas darbelis. Klauso muzikos ir gamtos garsų, judesiais emociškai perteikia jų nuotaiką, tempą. Dainuoja trumpas, aiškaus ritmo, siauro diapazono liaudies bei originalios kūrybos dainas, jas imituoja judesiais. Žaidžiant muzikinius žaidimus, atlieka nesudėtingus judesius. Improvizuoja, skanduoja, pritaria ritminiais instrumentais, tyrinėja. Vaidina pagal girdėtą pasaką ar pasiūlytą situaciją. Žaisdami muzikinius ratelius ir žaidimus perteikia veikėjo mintis, emocijas.	kompozicijas iš įvairiausių daiktų. Klausosi įvairaus stiliaus muzikos kūrinių, gamtos ir aplinkos garsų juos aptaria. Dainuoja sudėtingesnio ritmo, melodijos vienbalses dainas ir pakankamai tiksliai jas intonuoja. Muzikos instrumentais groja 2-3 garsų melodijas. Sugalvoja ir priderina judesius prie muzikos, keičia atlikimo greitį atsižvelgdamas į muzikos tempą. Žaisdamas muzikinius žaidimus laisvai, pagal situaciją reiškia veikėjo norus ir emocijas. Kuria bendrą darbą. Apžiūrėjęs tautodailės kūrinius, ornamentus pakartoja pasirinktom piešimo priemonėm. Fotografuoja, peržiūri nuotraukas, naudojant multimediją. Dainuoja, žaidžia šventinius žaidimus, balsu ar kitaip išgaudami garsus kuria ritmus ir melodijas

	Sritis	Nuostata	Gebėjimai	Vaikų veiksenos			
				1-2	2-3	3-4	4-5
KŪRYBINGAS	Meninė raiška						<p>eilėraščiams. Eksperimentuodami dailės medžiagomis, priemonėmis kuria darbelius. Skirtingiems sumanymams įgyvendinti dažniausiai tikslingai pasirenka dailės priemones ir techniką. Klauso muzikos ir gamtos garsų, juos apibūdina ir pasako muzikinius ir nemuzikinius garsus. Atpažįsta, kai kurių instrumentų tembrus ir girdėtus kūrinius. Dainuoja vienbalses dialogo pobūdžio dainas, jaučia ritmą. Šoka improvizuotai kurdamas kelių natūralių judesių seką, reaguodamas į muziką. Dainuoja trumpas daineles, įsiklausydamas į savo ir draugų dainavimą. Kuriamus judesius kontrastingo pobūdžio muzikai.</p>

Ugdymo procese kūrybinę pedagogo ir vaiko sąveiką užtikrina taikomi ugdymo(si) metodai:

- *Žaidimas* - pagrindinis vaikų ugdymo(si) metodas, svarbi vaiko kultūros dalis. Žaisdami vaikai atskleidžia savo patirtį, kaupia ją, išgyvena įvairius vaidmenis, išreiškia jausmus ir emocijas, sprendžia problemas, įveikia sunkumus, atrastus veiklos būdus pritaiko naujose situacijose, kuria bendravimo situacijas ir kt.
- *Stebėjimas* - vienas iš pagrindinių metodų, siekiant pažinti vaiką, atskleisti jo individualius poreikius, gebėjimus ir galias.
- *Išvykos, ekskursijos*: turtinama vaikų pažintinė, socialinė, kalbinė ir emocinė patirtis, ugdomi įgūdžiai ir gebėjimai.
- *Interpretacija* - vaiko saviraiškos ir kūrybiškumo skatinimo būdas, padedantis jam atsiskleisti, savitai išreikšti savo ar pedagogų pasiūlytus sumanymus, idėjas.
- *Eksperimentavimas, tyrinėjimas* - vienas iš aplinkos pažinimo ir patirties kaupimo būdų, kurie skatina vaiką aktyviai veikti, daryti atradimus, planuoti, organizuoti.
- *Pokalbis, diskusija* - vaikai skatinami išreikšti savo nuomonę, požiūrį, argumentuoti išsakytas mintis, klausyti ir girdėti, ką sako kiti, apibūdinti savo ir kitų veiklą, kritiškai mąstyti.
- *Kūrybiškumą skatinantys metodai*: naujų sumanymų kūrimas, „minčių lietus“, problemų sprendimas, idėjų kūrimas, informacijos radimas ir jos pritaikymas, vaizduotės pratimai ir kt.
- *Ugdymo aplinkos modeliavimas*: aplinka yra ugdymo turinio dalis, padedanti siekti ikimokyklinio ugdymo(si) tikslo. Aplinka kuriama atsižvelgiant į vaikų poreikius, galimybes, interesus. Vaikai kuria ir keičia aplinką patys, ją pritaiko savo sumanymams.
- *Sportinės veiklos metodai*: kasdieninė mankšta, estafetės, varžybos, komandiniai žaidimai, fiziniai pratimai.
- *Regio Emilia metodo elementai*: meninė veikla prie šviesos ir smėlio stalų, kūrybinėse laboratorijose, eksperimentavimas su šviesomis ir spalvomis ir kt.
- *IT taikymas*: kompiuteriniai žaidimai, praktiniai užsiėmimai prie interaktyvios lentos, fotografavimas, vaizdo medžiagos stebėjimas ir analizavimas.

Ugdymo aplinka ir priemonės

Ugdymo(si) aplinka yra neatsiejama ugdymo turinio dalis, padedanti siekti ikimokyklinio ugdymo programos tikslo. Kuriama aplinka sudaro sąlygas skleisti kiekvieno vaiko kritiniam ir kūrybiniam mąstymui, vaikai skatinami patirti kūrybos džiaugsmą, spręsti problemas, reikšti savo nuomonę. Aplinkoje yra pakankamai įvairių ugdymųjų priemonių (taip pat ir specialiųjų ugdymosi priemonių), skatinančių aktyvią vaiko veiklą, jo smalsumą, vaizduotę. Ugdymo aplinkoje yra įrangos ir ugdymo(-si) priemonių, pritaikytų ir berniukams, ir mergaitėms. Vaikams žaisti, bendrauti sudaromos sąlygos ir už grupės ribų, tam panaudojamos ir kitos patalpos. Vaikai susipažįsta tarpusavyje, kuria bendrus žaidimus, mokosi orientuotis darželio aplinkoje.

Grupių baldai, įranga ir ugdymo priemonės, grupių erdvės, kitos patalpos, žaidimų aikštelės yra patrauklios, estetiškos, saugios ir patogios. Vidaus patalpos yra ergonomiškos, tinkamai apšviestos, vėdinamos, jose palaikoma tinkama temperatūra.

Kasdieninių gyvenimo įgūdžių ugdymuisi naudojamos priemonės stalo serviravimui, aplinkos puošimui, higienai užtikrinti. Žinias ir patirtį apie sveiką gyvenseną vaikai įgyja nuolat veikdami: gamina įvairius patiekalus, susipažįsta su maisto produktais. Šiam procesui vykdyti įsigijami daiktai, medžiagos, įrankiai, buitinė technika ir įrenginiai, knygos, plakatai, audio, video įrašai. Žmogaus kūno tyrinėjimui naudojami muliažai, plakatai, didaktiniai ir stalo žaidimai, konstruktoriai. Daržo priežiūrai-sėklos, augalai, žemė, trąšos, daržo įrankiai (grėbliai, kastuvai, kaupertukai, kibirai, laistytuvai).

Emociniam intelektui ugdyti išnaudojamos kasdieninės situacijos, projektinės veiklos, kūrybinių veiklų aptarimai, naudojami stalo žaidimai, emocijų kortelės, žaislai su emocijomis.

Judėjimo poreikį tenkinti padeda įrengimai, esantys grupių aplinkoje ir lauke (kompleksai su skersiniais, virvėmis, gimnastikos žiedais, kopėtelėmis, čiuožyklomis, sūpynėmis, nameliai su kopėtelėmis ir čiuožimo kalneliais, sveikatingumo takeliai iš įvairių faktūrų (akmenukų, pjuvenų, medžio ritinėlių, augalų labirintai ir kt.) medžiagų, krepšinio, futbolo, judrių žaidimų aikštelės. Lauko aplinkoje ir vidaus patalpose (grupėse, salėje) naudojamos sporto priemonės: kamuoliai, virvutės, batutai, paspirtukai, triratukai, dviračiai, šokdynės, rogutės, trikrepsiai, futboliuko vartai ir kt.

Bendravimo situacijų kūrimui, problemų sprendimui naudojami įvairūs kūrybiniai, stalo, konstrukciniai žaidimai, atributika siužetiniams žaidimams. Kuriamos uždaros erdvės: dviejų aukštų nameliai, spintelių bei lentynų pertvaros, palapinės, hamakai, sėdmaišiai, širmos, kurios užtikrina saugų judėjimą, padeda atsiriboti nuo kitų, kai vaikui to norisi, rinktis žaidimo vietą, priklausomai nuo vidinės būsenos ar nuotaikos.

Kuriamos erdvės tyrinėjimams ir eksperimentams. Naudojamos priemonės, skatinančios vaikų savaiminę veiklą, iniciatyvas, norą pažinti, atrasti. Tai „šviesos“, „smėlio“ stalai, dėžės, įvairios lempos, šviestuvai, prožektoriai, padidrinimo stiklai, akiniai, lupos, svarstyklės, matavimo prietaisai, garso išgavimo priemonės, cilindrai, pašto dėžutės, šviesos projektoriai ir kt. Vaikų veiklai pasitelkiamos įvairios techninės priemonės: muzikiniai centrai, telefono, kasos aparatai, mikroskopai, spausdinimo mašinėlės.

Naudojamos informacinės technologijos: kompiuteriai, interaktyvi lenta, vaizdo kameros, fotoaparatai, planšetės, spausdintuvai. Vaikai patys ar su kitų pagalba tyrinėja, atranda įvairias technologijų panaudojimo galimybes, padidėja jų matematinio ugdymosi galimybės - vaikai mokosi grupuoti, lyginti, apibendrinti, klasifikuoti. Grupėse įdiegtas internetas, kurio pagalba vaikai gali ieškoti informacijos, žaisti kompiuterinius žaidimus.

Komunikacinei veiklai pasitelkiamos informacinės priemonės: bibliotekėlės (pasakų, spalvinimo, užduotėlių knygos, vaikiškos enciklopedijos, vaikiški žurnalai ir kt.), spaudiniai (plakatai, stalo, konstrukciniai žaidimai ir kt.), skaitmeninės priemonės (paruoštukai, įrašai, kompiuteriai ir kompiuterinės programos, kompiuteriniai žaidimai, ugdomieji, animaciniai filmai ir kt.), meninės raiškos priemonės (antrinės žaliavos, dailės priemonės, knygos, paveikslai, parodos), įvairios išvykos organizuojamos edukacinės programėlės vaikams suteikia naujų įspūdžių, kurie skatina vaikus kalbėti, reikšti mintis.

Vaikų meninei, kūrybinei veiklai kuriama saviraišką žadinanti aplinka. Naujos patirties vaikai įgyja lankydami parodas, teatrus, renginius, susitikdami su meno žmonėmis, stebėdami meninių kolektyvų pasirodymus. Vaikų meninei raiškai naudojamos įvairios faktūros medžiagos, dailės priemonės, muzikiniai instrumentai, garso ir vaizdo įrašai, atributika, dekoracijos erdvių įsirengimui, teatro priemonės (šešėlių teatras, pirštukų teatras, scenos rūbai). Priemonėms sudėti naudojamos spalvingos, estetiškos žaislų lentynos, dėžės, krepšiai.

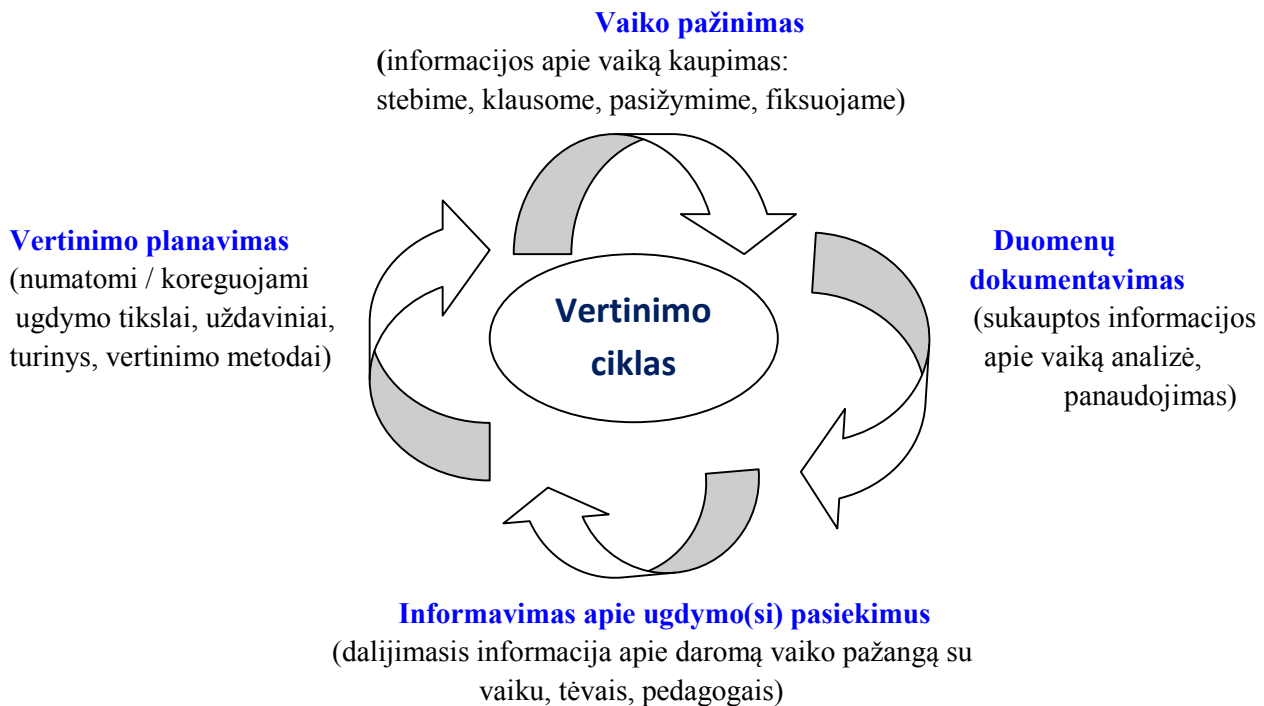
V. UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

Vaikų pasiekimų vertinimo tikslas – nustatyti esamus ugdytinių gebėjimus bei numatyti tolesnio ugdymo(si) gaires.

Vertiname, kad:

- pažintume vaiką (vaiko ugdymosi poreikius, interesus, pomėgius, galias, stilių, charakterio ypatumus, kultūrinius skirtumus);
- atskleistume vaiko pastangas ir pažangą bei skatintume jo ugdymąsi;

- apmąstyti (reflektuoti) įgyvendintus programos tikslus ir uždavinius;
- planuoti tolesnio ugdymo perspektyvas individualiai kiekvienam vaikui ir vaikų grupei;
- apibendrinę sukaupią vertinimo informaciją, koreguotume ugdymo planus;
- pateiktume vertinimo informaciją vaikui, vaiko tėvams ir kitiems ugdytojams.

Vertinimo metodai ir būdai:

- stebėjimas;
- pokalbis;
- pedagogo užrašai- vaiko gebėjimą atskleidžiantis pavyzdys;
- atskirų situacijų aprašymas;
- foto nuotraukų analizė;
- video analizė;
- kūrybinių darbų analizė.

Vertinimo dažnumas:

- Priklausomai nuo tikslo ir poreikio;
- 3 vaiko gebėjimus toje srityje atskleidžiantys pavyzdžiai.

Vaiko pasiekimų įrodymai analizuojami lapkričio ir balandžio mėnesiais arba sukaupus pakankamą vaiko pasiekimų aplanką.

Pirminis vaiko pažinimas prasideda nuo pokalbių su tėvais (globėjais) apie vaiką. Vaikui pradėjus lankyti įstaigą, išsiaiškinami tėvų (globėjų) lūkesčiai, surenkama jų nuomonė apie vaiko gebėjimus, individualius ypatumus. Pedagogai vertina vaiko gebėjimus pagal visas ugdymo sritis, nustato vaiko pasiekimų žingsnelį ir numato silpniau išreikštus gebėjimus. Tėvų ir pedagogų vertinimas apie vaiko pasiekimus užrašomas vaiko pasiekimų ir pažangos apraše.

Pasiekimų fiksavimas:

- Pasiekimų diagrama-parodanti įvairių sričių pasiekimų augimą

Vaiko pasiekimų įrodymai yra renkami nuolat vykstant realiam ugdymosi procesui.

Vaiko pasiekimų aplanko turinys

Aplankas yra vaiko augimo liudijimų rinkinys, surinktas ir sudėliotas taip, kad atskleistų, išryškintu vaiko daromą pažangą, gebėjimų augimą ir/arba parodytų geriausius kiekvieno vaiko darbus. Vaiko pasiekimų aplankas gali būti naudojamas siekiant trumpalaikių ir ilgalaikių ugdymosi tikslų. Jame esanti informacija panaudojama tolesniam tikslingam vaiko ugdymuisi.

- Duomenys apie vaiką (vardas ir pavardė, amžius, kt.);
- visų ugdymo sričių (ugdymų kompetencijų) aktualus, tikslingi vaiko darbų pavyzdžiai (su/be pedagogo komentarais);
- vaiko mintys, pasakojimai;
- vaiko stebėjimo aprašai;
- specialistų komentarai;
- nuotraukos;
- dalyvavimas renginiuose, projektuose;
- tėvų pastebėjimai.

Tėvų dalyvavimas vaiko pasiekimų vertinimo procese

Tėvus drąsinti ir skatinti dalyvauti vertinant vaiko pasiekimus:

- pabrėžiant pozityvų požiūrį į vaiko pasiekimų vertinimą;
- gilinant tėvų supratimą apie tai, kad vaikų ugdymosi sėkmei didelę reikšmę turi kasdienis tėvų bendravimas su vaiku;
- paaiškinant vertinimo reikšmę ir svarbą susitikimo su tėvais metu (susirinkimas, individualus susitikimas);
- parengiant išsamią, konkrečią medžiagą apie vertinimo sampratą;
- aptariant drauge su vaiku jo pasiekimų aplanko turinį.

Vaiko dalyvavimas aptariant jo pasiekimus.

Vaikai turėtų dalyvauti kaupiant aplanko turinį. Jie galėtų atrinkti arba pritarti, kokį jo darbelį įdėti į aplanką, tai suteiktų vaikams pasitikėjimo, pasididžiavimo jausmą savimi, ugdytų savarankiškumą.

- Skatinti vaiką kalbėti apie save. Vaikas pats pasakys, ką mėgsta daryti ir ko nemėgsta;
- drovius, uždarus, nedrąsius vaikus kalbinti individualiai, sudarant jiems saugią aplinką, kurioje jie jaustųsi patogiai, nebūtų suvaržyti;
- drąsinti vaiką įvertinti savo darbelį;
- klausti vaiko nuomonės apie tai, kuris darbelis galėtų būti įdėtas į vaiko pasiekimų aplanką; gerbti jo sprendimą / nuomonę apie darbelį;
- skatinti vaiką tam tikru periodiškumu pildyti ir kaupti aplanką, įvairiomis formomis (žodžiu, suklijuojant labiausiai patinkančius ant atskiro lapo ar pan.) pristatyti jį vaikams, pedagogams, tėvams.

Informavimas apie ugdymo(si) pasiekimus

Vaikams:

- kiekvienas vaikas siekia būti įvertintas už atliktą darbą, todėl svarbu vaikui suprantama kalba paaiškinti, kaip jam sekėsi viena ar kita veikla, ar reikėtų dar pasistengti;
- vaiko pasiekimai yra vertinami žodžiu, įvairiomis neverbalinėmis priemonėmis (gestu, mimika ar pan.);
- apibendrinta informacija pateikiama išsamiais pasiekimų aprašymais.

Tėvams:

- informacija apie vaikų pasiekimus teikiama reguliariai;
- apibendrinus atitinkamo laikotarpio vaikų pasiekimų rezultatus individualių pokalbių;
- jei atsiranda tam tikrų ugdymosi sunkumų, tuomet tėvai informuojami apie įvairių specialistų teikiamą pagalbą, kuri galėtų veiksmingai pagerinti ugdymosi rezultatus;
- informuojame apie tai, kokių ugdymosi rezultatų bus siekiama per tam tikrą laikotarpį, kokiais kriterijais remiantis pasiekimai bus vertinami ir kaip fiksuojami;
- jei susitariama, pokalbyje gali dalyvauti ir vaikas;
- išsamesnis paaiškinimas apie ikimokyklinio amžiaus vaiko pasiekimus ir konkrečias rekomendacijas, kaip juos pagerinti, teikiamas su vaiko darbų pavyzdžiais.

Tėvų informavimo formos:*Kitiems ugdytojams:*

- Direktoriui ar direktoriaus pavaduotojai ugdymui atlikus vaiko pasiekimų analizę;
- Kitos grupės auklėtojai prieš vaikui pereinant į kitą grupę;
- Logopedui ;
- Meninio ugdymo pedagogui.

VI. NAUDOTA LITERATŪRA IR ŠALTINIAI

1. Lietuvos vaikų ikimokyklinio ugdymo koncepcija, 1989.

2. Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, ratifikuota 1995m. liepos 3 d. Lietuvos Respublikos įstatymu Nr. I - 983.
3. Lietuvos Respublikos Seimo 2003 08 20 nutarimas Nr. IX- 1569 „Dėl Vaiko gerovės valstybės politikos koncepcijos patvirtinimo“ (Žin., 2003, Nr. 52 - 2316).
4. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 04 18 įsakymas Nr. ISAK - 627 „Dėl ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašo“ (Žin., 2005, Nr. 52 - 1752).
5. Rengimo šeimai ir lytiškumo ugdymo programa. ([www.smm.lt/ugdymas/docs/2007-02-07-ISAK - 179 pdf](http://www.smm.lt/ugdymas/docs/2007-02-07-ISAK-179.pdf))
6. Ikimokyklinio ugdymo gairės. Programa pedagogams ir tėvams. - V.: Leidybos centras, 1993.
7. Ankstyvojo ugdymo vadovas. Monkevičienė O. (sud.). - V.: Minklės leidyba, 2001.
8. Ankstyvasis ugdymas. Einon D. V. - UAB“Egmont Lietuva“, 1998.
9. Humanistinio vaikų ugdymo programa. Auginu gyvybės medį. Bakūnaitė J.- V.: Eugrimas, 1998.
10. Raidos psichologija. Žukauskienė R. - V.: Margi raštai, 1998.
11. Artyn vaiko / Egmonto projektas vaikų darželiams. - V.: Polilogas, 1997.
12. Ugdymo programų planavimas ir realizavimas. Saugėnienė N. - K.: KTU, 2003.
13. Demokratiškos pedagogikos matai / Ch.R.Mathiasen, E.Staerfeldt (sud.).-V.:Ciklonas, 2005
14. E.Staerfeldt, Ch.R.Mathiasen. Pedagogika ir demokratija.-V.:Aidai,1999.
15. Klimka L., Kazlauskas R. ir kt. Po tėviškės dangum.-V.: Lietuvos pedagogų kvalifikacijos institutas,1997.
16. Kaffemanienė I.,Burneckienė I. Specialiųjų poreikių vaikų žaidimo gebėjimų ugdymas. - Š.:Šiaulių universiteto,2001.
17. Becker-Textor Ingeborg. Kūrybiškumas vaikų darželyje.-V.: Presvika,2001.
18. Katinienė A. Vaiko muzikinės kultūros ugdymas darželyje.:V.:Kronta,1998.
19. Katinienė A., Vaičienė A. Muzika vaikų darželyje.-Š.:Šiaurės Lietuva,2001.
20. Čiurlionytė J. 30 dainelių mažiems vaikams.-V.:Muzika,1990.
21. Grabbet R. Didžioji spalvota žaidimų knyga. - V.: Mūsų knyga, 2000.
22. Grinevičienė N. Mažylių žaidimai. - K.: Šviesa, 1999.
23. Grinevičienė N., Jarovaitienė R. Tradiciniai žaidimai. - K.: Šviesa, 1997.
24. Steišūnienė J. Dainuojantys pirštai.-V.:Tropikų vabzdys,2002.
25. Didžioji vaikų žaidimų ir darbėlių knyga. Bertrun Jeitner-Hartmann (sud.) -V.:Lektūra,2000.
26. Jums mažieji. Glebuvienė V., Matutis A.(sud)- K.: Šviesa,1981.
27. Mažųjų skaitiniai. Glebuvienė V., Matutis A. (sud) -K.:Šviesa,1986.
28. Saulės kelias. Gražienė V.(sud.) -K.: Šviesa,1994.
29. Utz A., Martin J. Įdomieji bandymai.-V.:Lektūra, 1999.
30. Pas motulę augau. Čepienė L.-V.,“Alka“,1990.
31. Diane trister Dodge, Laura J. Colker, Cate Heroman. Ikimokyklinio amžiaus vaikų kūrybiškumo ugdymas.- „Presvika“, 2007.
32. Diane trister Dodge, Sherrie Rudick, Kai - lee Berke. Ankstyvojo amžiaus vaikų kūrybiškumo ugdymas - „Presvika“, 2008.
33. Projektų metodo pagrindai. Gražienė V.- V.:„Gimtasis žodis“, 2009.
34. Metodinės rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo programai rengti. - V., Švietimo aprūpinimo centras, 2006.
35. Stebėjimas ir refleksija vaikystėje . Szarkowicz D. - Thomson Social Science Press, 2011.
36. Gyvenimo įgūdžių ugdymo programa -

<http://www.smm.lt/uploads/documents/gyvenimo-igudziu-programa>.

42. Ikinimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašo projektas -

http://www.ikimokyklinis.lt/uploads/files/dir795/dir39/dir1/1_0.php

43. Bendroji priešmokyklinio ugdymo(si) programa -

http://www.ikimokyklinis.lt/uploads/files/dir798/dir39/dir1/12_0.php
